

# ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

## ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

### ΘΕΜΑ Α1

Α. «Πανελλήνιον»: Μετά την Γ' Έθνοσυνέλευση (Τροιζήνα 1826-1827) η ύπαρξη των πρώτων κομμάτων ήταν πλέον δεδομένη. Αυτό άλλωστε φαίνεται και από την κίνηση του Καποδίστρια να επανδρώσει ένα συμβουλευτικό όργανο, το «Πανελλήνιον», με αντιπροσώπους και των τριών παρατάξεων, προκειμένου να εξασφαλιστεί εσωτερική ειρήνη.

Β. Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής: Με βάση το άρθρο 11 της Σύμβασης της Λοζάνης (30/01/1923) ιδρύθηκε η Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής με έδρα την Κωνσταντινούπολη. Την αποτελούσαν έντεκα μέλη (τέσσερις Έλληνες, τέσσερις Τούρκοι και τρία μέλη-πολίτες ουδέτερων κατά τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο κρατών) με αρμοδιότητα τον καθορισμό του τρόπου μετανάστευσης των πληθυσμών και της εκτίμησης της ακίνητης περιουσίας των ανταλλαξιμών.

Γ. ΠΑΟΥΕΡ: Οι ραγδαίες αλλαγές, τις οποίες προκάλεσαν στη χώρα οι συνέπειες του Μικρασιατικού πολέμου, ανέδειξαν την ανάγκη για σημαντικές επενδύσεις στις υποδομές της χώρας. Την ίδια περίπου εποχή (1925) η βρετανική εταιρεία ΠΑΟΥΕΡ ανέλαβε την εγκατάσταση μονάδων παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος στην πρωτεύουσα αλλά και τη δημιουργία σύγχρονου δικτύου αστικών συγκοινωνιών, βασισμένου σε ηλεκτροκίνητα τραμ και λεωφορεία.

### ΘΕΜΑ Α2

- α. ΣΩΣΤΟ
- β. ΣΩΣΤΟ
- γ. ΛΑΘΟΣ
- δ. ΛΑΘΟΣ
- ε. ΣΩΣΤΟ

### ΘΕΜΑ Β1

Στη διάρκεια του 18ου αιώνα, παρατηρήθηκε σημαντική ναυτιλιακή και εμπορική δραστηριότητα σε πολλές παραλιακές περιοχές του ελληνικού χώρου και σε νησιά. Η δραστηριότητα αυτή ευνοήθηκε από διάφορες συγκυρίες, και ιδιαίτερα από την έξοδο της Ρωσίας στη Μαύρη Θάλασσα και το εμπόριο που αναπτύχθηκε στα λιμάνια της περιοχής (λ.χ. στην Οδησό) και της Μεσογείου. Με τη συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή (1774) μεταξύ της Ρωσίας και της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, τα χριστιανικά -ελληνικά- πλοία προστατεύονταν από τη ρωσική ισχύ και έτσι ευνοήθηκε η ραγδαία ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους. Λίγο αργότερα, με τη Γαλλική Επανάσταση και τους Ναπολεόντειους πολέμους, ευνοήθηκε ιδιαίτερα η ελληνική ναυτιλία. Η διάσπαση του ηπειρωτικού αποκλεισμού, τον οποίο είχε επιβάλει το αγγλικό ναυτικό στα γαλλικά λιμάνια, έφερνε μεγάλα κέρδη, ενώ ταυτόχρονα η εξαφάνιση των γαλλικών πλοίων από την Ανατολική Μεσόγειο δημιούργησε κενά, που έσπευσαν να εκμεταλλευτούν οι Έλληνες.

## ΘΕΜΑ Β2

(Οι υψηλοί δείκτες ανεργίας και οι άθλιες συνθήκες εργασίας και διαβίωσης των εργατών οδήγησαν σε έντονη πολιτικοποίησή τους, κατά τη δεύτερη δεκαετία του 20ού αιώνα. Οι συνθήκες έδιναν την εντύπωση ότι οι πλούσιοι γίνονταν πλουσιότεροι και οι φτωχοί φτωχότεροι.) Το 1918 ιδρύθηκε το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα Ελλάδος (Σ.Ε.Κ.Ε.) από συνέδριο σοσιαλιστών. Βασικές θέσεις του προγράμματός του ήταν δημοκρατία, παροχή εκλογικού δικαιώματος στις γυναίκες, αναλογικό εκλογικό σύστημα, εθνικοποίηση των μεγάλων πλουτοπαραγωγικών πηγών. Σχετικά με την εξωτερική πολιτική, ζητούσε ειρήνη, χωρίς προσάρτηση εδαφών, βασισμένη στο δικαίωμα αυτοδιάθεσης των λαών. Τα προβλήματα που αφορούσαν διαμφισβητούμενα εδάφη, θα λύνονταν με δημοψηφίσματα.

Το Σ.Ε.Κ.Ε. ήταν το πιο αυστηρά οργανωμένο κόμμα. Έως το 1919 ήταν υπέρ της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας. Σταδιακά απομακρύνθηκε από αυτή, υιοθετώντας την αρχή της δικτατορίας του προλεταριάτου. Το 1924 μετονομάστηκε σε Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος (Κ.Κ.Ε.), αφού προσχώρησε στην Γ ' Κομμουνιστική Διεθνή.

## ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

### ΘΕΜΑΓ1

**Α.** Η αγροτική αποκατάσταση στο μεγαλύτερο μέρος της ήταν έργο της ΕΑΤΠ. Απέβλεπε στη δημιουργία μικρών γεωργικών ιδιοκτησιών. Η εγκατάσταση των προσφύγων έγινε σε εγκαταλελειμμένα χωριά, σε νέους συνοικισμούς προσαρτημένους σε χωριά και σε νέους, αμιγώς προσφυγικούς συνοικισμούς<sup>15</sup>. Ο παραχωρούμενος κλήρος ποίκιλλε ανάλογα με το μέγεθος της οικογένειας των προσφύγων, την ποιότητα του εδάφους, το είδος της καλλιέργειας και τη δυνατότητα άρδευσης. Συνήθως ο κλήρος δεν αποτελούσε ενιαία έκταση, αλλά τεμάχια αγρών που βρίσκονταν σε διαφορετικές τοποθεσίες. Στην αρχή η διανομή από τις υπηρεσίες εποικισμού ήταν προσωρινή. Θα γινόταν οριστική μετά την κτηματογράφηση από την τοπογραφική υπηρεσία του Υπουργείου Γεωργίας. Εκτός από τη γη παραχωρούνταν στέγη, εργαλεία, σπόροι, λιπάσματα και ζώα.

#### Από το ΚΕΙΜΕΝΟ Α:

- Στο πλαίσιο της αγροτικής αποκατάστασης η ΕΑΤΠ παρείχε στους πρόσφυγες γη και τα απαραίτητα μέσα για την καλλιέργεια της
- Τόσο οι γηγενείς ακτήμονες όσο και οι πρόσφυγες δικαιούταν για το πρώτο και δεύτερο χρόνο της εγκατάστασής τους:
  1. γεωργικούς κλήρους,
  2. μόνιμη στέγαση σε αγροικίες
  3. σπόρους'
  4. μικρά και μεγάλα ζώα
  5. γεωργικά εργαλεία
  6. άμαξες

**Β.** Για τη στέγαση τηρήθηκε το σύστημα της ανέγερσης των οικιών απευθείας από την ΕΑΤΠ (εργολαβία) ή της ανέγερσης από τους ίδιους τους πρόσφυγες με τη χορήγηση όλων των οικοδομικών υλικών (αυτεπιστασία). Τα κτίσματα ήταν, συνήθως, δύο δωμάτια, μία αποθήκη και

ένας σταύλος. Την αξία του παραχωρούμενου κλήρου θα πλήρωναν οι πρόσφυγες με δόσεις. Ο τίτλος που δινόταν στους κληρούχους ήταν τίτλος απλής κατοχής. Θα γινόταν τίτλος πλήρους κυριότητας αργότερα, μετά την αποπληρωμή του χρέους. Μετά τη διάλυση της ΕΑΠ, το 1930, τα χρέη των αγροτών προσφύγων ανέλαβε να εισπράξει η Αγροτική Τράπεζα.

#### **Από το ΚΕΙΜΕΝΟ Β:**

Η κατασκευή των κατοικιών έγινε με δύο τρόπους:

1) με ανάθεση σε εργολάβους. Σε αυτή την περίπτωση αντιμετωπίστηκαν σοβαρά προβλήματα με τη μεταφορά των υλικών σε δυσπρόσιτες περιοχές και με την εύρεση εργατών. Πολλές ήταν οι περιπτώσεις κακοτεχνιών στα οικήματα λόγω του σύντομου χρόνου παράδοσης του έργου.

2) με τη χρησιμοποίηση του προσφυγικού εργατικού δυναμικού υπό την καθοδήγηση των υπηρεσιών της Επιτροπής. Παρέχονταν στους πρόσφυγες ξυλεία, κεραμίδια και καρφιά (υλικά που θα πρέπει να μεταφερθούν από μακριά), καθώς και χρήματα για την πληρωμή των μαστόρων (μαραγκοί, χτίστες.). Οι πρόσφυγες παρείχαν ανειδίκευτη εργασία και μεταφορές υλικών. Η πρόοδος των εργασιών επιβλεπόταν από εργοδηγούς, οι οποίοι πλήρωναν και τις προκαταβολές για την αγορά διαφόρων υλικών.

#### **ΘΕΜΑ Δ1**

**Α.** Το κίνημα του Θερίσου (1905) δεν πέτυχε πλήρως τους στόχους του, αλλά έδωσε νέα ισχυρή ώθηση στο Κρητικό Ζήτημα και προκάλεσε θετικές εξελίξεις. Διεθνής Επιτροπή που ήλθε στην Κρήτη το Φεβρουάριο 1906, ανέλαβε να εξετάσει την κατάσταση και τους όρους λειτουργίας του αρμοστειακού καθεστώτος και να υποβάλει σχετική έκθεση. Έπειτα από μακρότατες και επίπονες διαβουλεύσεις με τον Ελ. Βενιζέλο και με την Ελληνική Κυβέρνηση, οι Μεγάλες Δυνάμεις κατέληξαν σε μια νέα ρύθμιση του Κρητικού Ζητήματος. Το οριστικό κείμενο των μεταρρυθμίσεων προέβλεπε την οργάνωση Κρητικής Χωροφυλακής με εντελώς νέο σχήμα, την ίδρυση Κρητικής Πολιτοφυλακής, με Έλληνες αξιωματικούς που προηγουμένως θα παραιτούνταν από τον ελληνικό στρατό, και την ανάκληση των ξένων στρατευμάτων, μετά την αποκατάσταση της εσωτερικής γαλήνης στην Κρήτη.

#### **Από ΚΕΙΜΕΝΟ Α:**

Το κείμενο αποτελεί απόσπασμα άρθρου του Ελ. Βενιζέλου στο οποίο

- πανηγυρίζει την αναγνώριση της σημασίας του Κρητικού Ζητήματος και την αναβάθμιση του σε «εθνικό» ζήτημα
- υπογραμμίζει την ισχυρή επανάκτηση των ελευθεριών του κρητικού λαού
- τα παραπάνω εξασφαλίστηκαν με την δημιουργία νέου δημοκρατικού πολιτεύματος, το οποίο κρίνεται ως θετική εξέλιξη της Επανάστασης (Θέρισος 1905)

#### **Από ΚΕΙΜΕΝΟ Β:**

- Η Διεθνής Επιτροπή έκρινε αναγκαία την απομάκρυνση του Πρίγκιπα Γεωργίου από το αξίωμα του Υπατου Αρμοστή, προκειμένου να επιτευχθεί η πολιτική εξομάλυνση στο νησί.
- Ταυτόχρονα η Επιτροπή πρότεινε την άμεση ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα.
- Μετά από αυτές τις προτάσεις, οι Μεγάλες Δυνάμεις τον Ιούλιο του 1906 πρότειναν:
  1. αναδιοργάνωση της χωροφυλακής με παράλληλη δημιουργία πολιτοφυλακής υπό από την εποπτεία Ελλήνων αξιωματικών, αφού εκείνοι πρώτα παραιτούνταν.

2. Απομάκρυνση όλων των ξένων στρατιωτικών δυνάμεων από την Κρήτη.

**Β.** Η πολιτική του Βενιζέλου είχε θριαμβεύσει. Αμέσως έπειτα συγκροτήθηκε η Β΄ Συντακτική Συνέλευση, για την εκπόνηση νέου συντάγματος, και η πρώτη πράξη της ήταν η έκδοση ενωτικού ψηφίσματος, μέσα σε ατμόσφαιρα συμφιλίωσης και εθνικής έξαρσης. Με νέα απόφασή τους οι Δυνάμεις παραχωρούσαν στο βασιλιά των Ελλήνων Γεώργιο Α΄ το δικαίωμα να διορίζει εκείνος τον Ύπατο Αρμοστή της Κρήτης (14 Αυγούστου 1906). Το νησί είχε ουσιαστικά καταστεί μια ιδιότυπη ελληνική επαρχία. Μετά τις εξελίξεις αυτές, ο Πρίγκιπας Γεώργιος δεν μπορούσε πια να παραμένει στην Αρμοστεία της Κρήτης.

**Από το ΚΕΙΜΕΝΟ Γ:**

- Στις 30/06/1906 εκδόθηκε το ενωτικό ψήφισμα σε κλίμα συμφιλίωσης μεταξύ των αντίπαλων πολιτικών μερίδων.
- Οι Μεγάλες Δυνάμεις έδωσαν δάνειο ύψους 9.300.000 γαλλικών φράγκων, ρυθμίζοντας το θέμα των τόκων προηγούμενων δανείων, προκειμένου να επιτευχθεί το έργο της αναδιοργάνωσης.
- Από τις 14/08/1906 ο Βασιλιάς των Ελλήνων Γεώργιος Α΄ αποκτούσε πλέον το δικαίωμα διορισμού του Ύπατου Αρμοστή της Κρήτης.